

VOOR INZICHT IN GRENDOVERSTIJGENDE TEAMS VAN
LEERWERKOMGEVINGEN IN HET BEROEPSONDERWIJS

De TeamingScan

De TeamingScan is ontwikkeld vanuit het SIA RAAK-PRO subsidieproject 'Teaming in de Tussenruimte: grensoverstijgend samenwerken in leerwerk omgevingen voor wendbare professionals'. In dit project participeren twee kennispartners en vier praktijkpartners. De kennispartners zijn het lectoraat Beroepsonderwijs van de HU en het lectoraat Responsief Beroepsonderwijs van de HAN. [ELCO BUURMA, LOTTE BUS, JOSIEN ENGEL, ANNE KHALED,](#)

[PETER SNOEK EN ILYA ZITTER](#)

1. WAAROM DE TEAMINGSCAN?

De TeamingScan is een hulpmiddel waarmee betrokkenen (docenten, studenten en praktijkprofessionals) zicht krijgen op het versterken van het samenwerken aan een gemeenschappelijk vraagstuk over de grenzen van afdelingen en organisaties heen. Daarmee biedt de TeamingScan betrokkenen handvaten om deze grensoverstijgende samenwerking te verbeteren en hier samen van te leren.

Waarom is dit belangrijk? De

vraagstukken en innovaties waar (aankomende) professionals mee te maken krijgen, worden steeds complexer en volgen elkaar in rap tempo op, bijvoorbeeld de groeiende druk op het zorgsysteem of de energietransitie. Er wordt van professionals en aankomende professionals (ofwel studenten) gevraagd om over de grenzen van hun eigen opleiding, discipline, afdeling of organisatie heen te handelen. We zien dat er steeds vaker grensoverstijgend wordt samengewerkt en samen geleerd

EEN PROJECT
VAN TWEE KENNIS-
PARTNERS EN VIER
PRAKTIJKPARTNERS

tussen professionals uit verschillende praktijken, met verschillende kennis en expertise (Hogeschool Utrecht, 2022). Een opleiding die gaat samenwerken met een regionale

werkveldpartner, bijvoorbeeld een zorginstelling of techniekbedrijf, om gezamenlijk een leerwerkomgeving te creëren, kan worden getypeerd als zo'n grensoverstijgende samenwerking (Bouw et al., 2021). In zulke leerwerkomgevingen werken studenten mee als aankomende professionals en zijn ze medeverantwoordelijk voor het werk, terwijl ze aan het leren zijn. Idealiter vormen onderwijsprofessionals, werkveldprofessionals en studenten een team met gedeelde verantwoordelijkheid. Teams zijn daarmee echter dynamisch van aard geworden, met leden uit verschillende organisaties die wisselend deelnemen (Edmondson & Harvey, 2018).

Om met deze dynamiek en complexiteit om te gaan, moeten samenwerkende (aankomend) professionals bijdragen aan werkwikkeling en -verbetering, terwijl ze blijven leren. Dit noemen we wendbaarheid (Mazereeuw et al., 2021). Wendbaarheid uit zich bijvoorbeeld in het gezamenlijk kunnen oplossen van problemen, nieuw ontwikkelde gedeelde kennis en opvattingen of het ontwikkelen van andere gezamenlijke routines.

Het onderzoeksproject 'Teaming in de Tussenruimte' (TinT) richt zich op vier leerwerkomgevingen in de sectoren zorg en techniek, waar mbo- en hbo-instellingen samenwerken met professionals uit het werkveld aan gedeelde vraagstukken. Onderzoekers, docent-onderzoekers en medeontwerpers uit de leerwerkomgevingen onderzoeken hoe zulke dynamische samenwerkingsvormen in de praktijk kunnen worden vormgegeven en versterkt, om de uiteindelijk de wendbaarheid van (aankomende) professionals positief te beïnvloeden (Hogeschool Utrecht, 2022).

Een concreet, praktijkgericht resultaat van dit project is de

TeamingScan: deze helpt grensoverstijgende teams om in kaart te brengen met wie ze werken, hoe ze samenwerken en samen leren; en om aangrijpingspunten te vinden om de grensoverstijgende samenwerking en wendbaarheid te versterken.

2. DE TEAMINGSCAN, HOE WERKT DIE?

De TeamingScan bestaat uit vier werkvormen:

1. Teamanalyse: het team, het gedeelde vraagstuk en het gemeenschappelijk doel wordt in kaart gebracht;
2. Grensanalyse: er wordt gekeken waar het ontwikkel- en leerpotentieel rondom het inhoudelijke vraagstuk zit en waar kansen liggen om de grensoverstijgende samenwerking gericht op wendbaarheid te versterken;
3. Het identificeren van hefboomen voor versterking: op basis van de grensanalyse en waar de prioriteit ligt, wordt gekeken welke mogelijkheden er zijn om de samenwerking te verbeteren. Deze mogelijkheden vormen de basis voor het ontwerp van interventies.
4. De eerste stap naar interventies: er vindt een brainstorm plaats over mogelijke interventies om de samenwerking gericht op wendbaarheid te versterken.

Het *TeamingCanvas* (zie afbeelding op pagina 14) kan worden gebruikt om de opbrengsten van de werkvormen vast te houden, zodat betrokkenen hier later op kunnen teruggrijpen. Idealiter faciliteert een gespreksleider het gesprek en zijn er 6 à 8 betrokken teamleden die samen een goede vertegenwoordiging vormen van de verschillende betrokken partijen.

De TeamingScan kan op verschillende momenten worden ingezet. Het is waardevol om een of meer werkvormen te herhalen gedurende

een langere periode om zo als een dynamisch team steeds beter grip te krijgen op het gedeelde vraagstuk en het versterken van het grensoverstijgend samenwerken en leren.

3. DE TEAMINGSCAN IN DE PRAKTIJK: DE ERVARINGEN VAN EEN BETROKKEN DOCENT

Om een beeld te geven van de TeamingScan als hulpmiddel, spreken we met Peter Snoek, docent-onderzoeker bij het project TinT vanuit een mbo-instelling. Peter gebruikte de TeamingScan bij de begeleiding van een grensoverstijgend team in een van de vier leerwerkomgevingen.

Peter, kun je kort beschrijven welk gedeeld vraagstuk in jullie leerwerk-omgeving speelt?

'Een zorginstelling wil onderzoeken hoe zorgtechnologie kan bijdragen aan het welzijn van zowel cliënten als zorgmedewerkers. Inzet van zorgtechnologie wordt de toekomst.'

DE SCAN VERGROOT
HET BESEF DAT JE
ELKAAR NODIG HEBT

Krapte op de arbeidsmarkt zal aanleiding zijn voor 'slimmere' tools. Hoe kunnen we medewerkers behouden, hun enthousiasme vasthouden en tegelijkertijd studenten enthousiast maken om bij de zorginstelling te komen werken?

Onze gedeelde opgave is: de zorginstelling streeft naar hoogwaardige zorg met aandacht voor welzijn en betekenisvolle dagbesteding. Dit staat onder grote druk, daarom onderzoeken we hoe technologie hierin verlichting kan bieden. Dit vraagt om een sterke verbinding

TeamingCanvas

Deze poster is ontworpen om in kaart te brengen hoe het team in een leerwerkomgeving eruit ziet, wat het gemeenschappelijke doel is van het team, waarom zij elkaar nodig hebben, hoe het team met elkaar samenwerkt en welke grenzen er zijn. Het canvas maakt onderdeel uit van de TeamingScan.

Teamanalyse

Dynamisch team

Wie zijn onderdeel van het team? Wie meer vast? Wie meer tijdelijk? Wie in de kern? Wie meer in buitenkring? Schrijf hier de namen en functie van de teamleden.

Partners

Wie zijn belangrijke partners waarmee wordt samengewerkt? Denk hierbij aan andere organisaties, afdelingen, instellingen, etc.

Gedeelde opgaven

Waarom bestaat dit team? Wat is de gedeelde opgaven? Wat willen we echt presteren?

Op welke manier vraagt dit iets nieuws van ons?

Zoals het werk nu is

Zoals het werk zou moeten zijn

Zoals het team nu is

Zoals het team graag zou willen zijn

Teaming

Waar?

Waar vindt de samenwerking tussen de teamleden en partners plaats?

Hoe vaak?

Hoe vaak vind deze samenwerking plaats

Hoe?

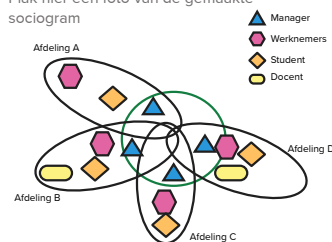
Welke middelen/materialen worden er gebruikt om deze samenwerking te bevorderen?

Grensanalyse

Team plaatje

Plak hier een foto van de gemaakte sociogram

Belangrijke leermechanismen

Plak of schrijf hier de belangrijkste stellingen om teaming in dit team te versterken

Het canvas is gebaseerd op het teamcanvas van Van der Loo en Davidson (2022) en de gesprekswaaijer 'Inzicht in wendbaar vakmanschap van studenten' (2021) Teaming in de Tussenruimte: Grensoverstijgend samenwerken in leerwerkomgevingen voor wendbare professionals (Tint) is medegefinancierd door Regieorgaan SIA, onderdeel van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).

met het onderwijs, want de professionals van de toekomst spelen hier een belangrijke rol in. Daarom werkt het team vanuit de context van een leerafdeling bij de zorginstelling: een woning waar oudere cliënten wonen met een ernstige meervoudige handicap en studenten onder begeleiding van praktijkleiders werkend leren. Om recht te doen aan de complexiteit van deze context,

HET PROJECT HEEFT NIEUWE VERBINDINGEN EN INITIATIEVEN OPGELEVERD

participeerde bij deze TeamingScan diverse betrokkenen: een docent en een student van de betrokken onderwijsinstelling en verschillende professionals uit de zorgpraktijk, waaronder een teamleider van de leerafdeling, een orthopedagoog en een medewerker zorgtechnologie.'

Hoe zou jij de TeamingScan uitleggen aan collega-docenten?

'De TeamingScan begint met een gesprek over wat wij als onze gedeelde opgave zien, wie er bij het dynamische team betrokken zijn, waarom we elkaar nodig hebben en hoe we als team samenwerken (dit is de eerste werkvorm, de *Teamanalyse*). Vervolgens breng je in kaart wie een rol spelen of zouden kunnen spelen bij het werken aan deze opgave. Dit doe je met een sociogram (m.b.v. houten poppetjes) om te visualiseren welke collega's of afdelingen hierbij betrokken zijn en hoe de verbindingen tussen hen versterkt kunnen worden. Je geeft de nabijheid en afstand van de

betrokkenen visueel weer en maakt inzichtelijk waar de meeste schuring zit rondom de gedeelde opgave. Dit helpt om het gesprek op gang te brengen (dit is de tweede werkvorm, de *Grensanalyse*). Het gesprek dat hieruit voortvloeit is bijzonder waardevol, omdat het expliciet maakt wat de gedeelde taak is en helpt ontdekken hoe iedereen hieraan kan bijdragen, wat iedereen ervan denkt en wat het voor hen betekent. Om dit gesprek op gang te brengen, zover die niet al natuurlijk ontstaat, zijn er stellingkaarten die helpen om te identificeren waar aangrijpingspunten zitten om de grensoverstijgende samenwerking te versterken (dit is de derde werkvorm, *Identificeren van hefboomen voor versterking*). Het besef dat je elkaar nodig hebt en dat iedereen een rol kan spelen, wordt hiermee vergroot. Dat is een goede eerste stap om over de grenzen van bijvoorbeeld de onderwijs- en de zorgpraktijk samen te gaan werken richting de eerste interventies (dit is de vierde werkvorm, *de eerste stap naar interventie*).'

Wat heeft het jullie opgeleverd?

'Het heeft ons een berg aan nieuwe verbindingen en initiatieven opgeleverd. We zien dat we echt vooruitgang boeken door nieuwe ideeën uit te proberen en door nieuwe mensen erbij te betrekken. Het is normaal geworden om vragen te stellen aan verschillende mensen in de organisatie, zoals: hoe zit het nu eigenlijk? We hebben succeservaringen opgedaan door informatie op te halen en te delen. Ook is er meer communicatie tussen de leerafdeling, de zorgtechniekafdeling en het onderwijs. Meer docenten weten nu wat er bij de zorginstelling gebeurt, en de zorginstelling heeft beter zicht op wat er speelt bij de zorgtechniek. We hebben nu de juiste mensen 'aan tafel'.'

4. AAN DE SLAG?

Wil jij met je dynamische, grensoverstijgende team aan de slag met de TeamingScan? Dat kan! De TeamingScan (inclusief een handleiding) is online, vrij beschikbaar op de projectwebsite van Teaming in de Tussenruimte. ■

DIT ARTIKEL IS MEDE TOT STAND GEKOMEN MET INPUT VAN: ELCO BUURMA (ONDERZOEKER HOGESCHOOL UTRECHT), LOTTE BUS (ONDERZOEKER HAN UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES), JOSIEN ENGEL (DOCENT-ONDERZOEKER HOGESCHOOL UTRECHT), ANNE KHALED (SENIOR ONDERZOEKER HAN UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES), PETER SNOEK (DOCENT-ONDERZOEKER, DAVINCI COLLEGE) EN ILYA ZITTER (LECTOR HOGESCHOOL UTRECHT)

Referenties

- > Bouw, E., Zitter, I., & De Bruijn, E. (2021). Exploring Co-Construction of Learning Environments at the Boundary of School and Work Through the Lens of Vocational Practice. *Vocations and Learning*, 14, 1-30. <https://doi.org/10.1007/s12186-021-09276-2>
- > Edmondson, A. C., & Harvey, J.-F. (2018). Cross-boundary teaming for innovation: Integrating research on teams and knowledge in organizations. *Human Resource Management Review*, 28(4), 347-360. <https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2017.03.002>
- > Hogeschool Utrecht. (2022-2026). Teaming in de tussenruimte | Hogeschool Utrecht. www.hu.nl/onderzoek/projecten/teaming-in-de-tussenruimte
- > Mazereeuw, M., Khaled, A., & Van Duuren, A. (2021). De ontwikkeling van wendbaar vakmanschap van mbo-studenten. In *Handboek Beroepsgerichte didactiek*. Pica.